

ASIA Salassa pidettävien tietojen lähettäminen suojaamattomassa sähköpostissa**KANTELU**

Kantelija on oikeuskanslerinvirastoon 29.11.2018 saapuneessa kantelussaan arvostellut kaupungin päiväkodin menettelyä. Kantelijan mukaan päiväkodin johtaja on 30.10.2018 lähettänyt hänelle arkaluonteista ja salassa pidettävää tietoa suojaamattomassa sähköpostissa. Viestissä näkyy selkeästi (lastensuojelu)asia, jota se koskee, ja kenelle se on lähetetty.

SELVITYS

Asiassa on hankittu kaupungin Sivistyksen toimialan, Varhaiskasvatuspalveluiden selvitys ja lausunto. Selvitys- ja lausuntopyynnössä on pyydetty kiinnittämään huomiota siihen, miten kaupungin päiväkoteja on ohjeistettu salassa pidettävien asioiden käsittelyssä.

Jäljennökset selvityksestä ja lausunnosta lähetetään kantelijalle ja päiväkodinjohtajalle tiedoksi tämän päätöksen liitteinä.

RATKAISU**Säännökset**

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (jälj. julkisuuslaki) 24 §:n 1 momentin 25 kohdassa (1060/2002) säädetään muun ohella, että asiakirjat, jotka sisältävät tietoja sosiaalihuollon asiakkaasta tai sosiaalihuollon palvelusta, ovat salassa pidettäviä. Pykälän esitöissä (HE 30/1998 vp., s. 97) on todettu, että koska jo tieto siitä, että henkilö on sosiaalihuollon asiakas, saattaa paljastaa arkaluonteisen seikan, salassapito ulottuu kaikkiin asiakasta koskeviin tietoihin.

Julkisuuslain (621/1999) 22 §:n 2 momentin mukaan salassa pidettävää viranomaisen asiakirjaa tai sen kopiota tai tulostetta siitä ei saa näyttää eikä luovuttaa sivulliselle eikä antaa sitä teknisen käyttöyhteyden avulla tai muulla tavalla sivullisen nähtäväksi tai käytettäväksi.

Julkisuuslain 18 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen tulee hyvän tiedonhallintatavan luomiseksi ja toteuttamiseksi muun ohella huolehtia asiakirjojen ja tietojärjestelmien sekä niihin sisältyvien tietojen asianmukaisesta saatavuudesta, käytettävyydestä ja suojaamisesta, sekä eheydestä ja muusta tietojen laatuun vaikuttavista tekijöistä sekä tässä tarkoituksessa erityisesti kohdan 5) mukaan huolehtia siitä, että sen palveluksessa olevilla on tarvittava tieto käsiteltävien asiakirjojen julkisuudesta sekä tietojen antamisesta ja käsittelyssä sekä niiden ja asiakirjojen ja tietojärjestelmien suojaamisesta noudatettavista menettelyistä, tietoturvallisuusjärjestelyistä ja tehtävänjaosta, samoin kuin siitä, että hyvän tiedonhallintatavan toteuttamiseksi annettujen säännösten, määräysten ja ohjeiden noudattamista valvotaan.

Kantelun tapahtumien ajankohtana voimassa olleen henkilötietolain (523/1999, kumottu 1.1.2019 voimaan tulleella tietosuojalailla 1050/2018) 5 §:n mukaan rekisterinpitäjän tulee käsitellä henkilötietoja laillisesti, noudattaa huolellisuutta ja hyvää tietojenkäsittelytapaa sekä toimia muutoinkin niin, ettei rekisteröidyn yksityiselämän suojaa ja muita yksityisyyden suojan turvaavia perusoikeuksia rajoiteta ilman laissa säädettyä perustetta. Lain 32 §:n mukaan rekisterinpitäjän on toteutettava tarpeelliset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet henkilötietojen suojaamiseksi muun ohella asiattomalta pääsylvä tietoihin ja vahingossa tai laittomasti tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta.

Arviointi ja johtopäätökset

Kaupungin menettely

Kaupungin selvityksen ja lausunnon mukaan kaupunki on ohjeistanut henkilökuntaa salassa pidettävien tietojen käsittelyssä avoimilta sisäisen verkon sivuilta löytyvillä kirjallisilla ohjeilla, tietosuojakoulutustilaisuuksissa sekä edellyttämällä, että jokainen työntekijä suorittaa tietosuojakoulutuksen ja siihen liittyvän testin vuoden 2018 aikana. Tämän ohella kaupunki on velvoittanut henkilökuntaa käyttämään turvapostia lähetettäessä sähköpostia hallintoverkon ulkopuolelle, mikäli viesti sisältää salassa pidettäviä henkilötietoja.

Kaupungin selvityksen ja lausunnon mukaan varhaiskasvatuspalveluissa tietosuoja-asioita on käsitelty päiväkodin johtajien kanssa työkokouksissa noin puolivuositain lokakuun 2017 ja tammikuun 2019 välillä. Lisäksi sähköpostin lähettämistä turvapostina on käsitelty 13.9.2018. Kaupungin nykyisen ohjeistuksen mukaan arkaluonteisissa asioissa ei vastata suoraan asiakkaan lähettämään sähköpostiviestiin, vaan luodaan uusi viesti ja lähetetään se turvapostina. Mieluummin käytetään kuitenkin muuta viestintätapaa kuin sähköpostia. Ohjeistus on päiväkodin johtajien tiedossa. Varhaiskasvatuksessa on käytössä myös mobiilijärjestelmä, jonka kautta on mahdollista lähettää viestejä tietoturvalisesta huoltajille.

Näkemykseni mukaan kaupunki on menetellyt hyvän tiedonhallintatavan mukaisesti. Saadun selvityksen perusteella kaupunki on huolehtinut siitä, että sen palveluksessa olevilla on muun ohella tarvittava tieto salassa pidettävien tietojen käsittelyssä sekä niiden ja tietojärjestelmien suojaamisesta noudatettavista menettelyistä, kuten sähköpostin lähettämisestä turvapostina.

Kaupunki on, saatuaan kantelun myötä tiedon asiasta, tehnyt tietosuojavaltuutetulle ilmoituksen kaupungin tietoturvaloukkauksen käsittelyprosessin mukaisesti.

Päiväkodin johtajan menettely

Kaupungin selvityksen ja lausunnon mukaan varhaiskasvatuksessa palvelun luonteesta johtuen käytetään mieluummin muuta viestintätapaa kuin sähköpostia. Päiväkodin johtajilla on niin vähäinen tarve turvapostin käyttöön, ettei siitä muodostu rutiinia. Turvapostin ongelmana on myöskin ollut, että sen lisenssi raukeaa, jos sitä ei ole käytetty kuuteen kuukauteen.

Kantelun liitteenä olevista sähköpostiviesteistä käy ilmi, että päiväkodin johtaja on vastannut kantelijan 25.10.2018 lähettämään sähköpostiviestiin. Kaupungin selvityksen ja lausunnon mukaan päiväkodin johtaja on vastannut kantelijan sähköpostiviestiin epähuomiossa suoraan. Vastaus on mennyt myös palvelujohtajalle, joka on ollut alkuperäisessä kantelijan viestissä niin ikään vastaanottajana.

Edellä kerrottujen julkisuus- ja henkilötietolain säännösten sekä muutoinkin asiassa ilmenneen perusteella katson, että kantelussa tarkoitettu sähköpostiviesti on sisältänyt sellaista julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdan mukaista salassa pidettävää tietoa sosiaalihuollon palvelusta, jota ei olisi saanut lähettää suojaamattomassa sähköpostissa, eikä sivulliselle. Päiväkodin johtaja ei ole näin ollen menetellyt julkisuuslain edellyttämällä tavalla eikä ole noudattanut kaupungin tietosuojaohjeistusta. Näkemykseni mukaan saadun selvityksen perusteella kyse on kuitenkin ollut yksittäisestä erehdyksestä.

Toimenpiteet

Kiinnitän päiväkodin johtajan huomiota julkisuuslain säännöksiin salassa pidettävien tietojen käsittelyssä sekä salassa pidettäviä tietoja sisältävien sähköpostien lähettämiseen turvapostina. Tässä tarkoituksessa lähetän päätökseni päiväkodin johtajalle.

Lähetän päätökseni kaupungille tiedoksi.

Kantelu ei anna aihetta muihin toimenpiteisiini.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Esittelijä

Pia Tulkki-Ansinn

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
